

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

**A „Király Lajos” Eszperantó Baráti Kör Tájékoztatója
Miskolc**

2009. Május - Június

4. évfolyam 44 - 45. szám

Kedves Olvasóink!	3
A CSODA	4
RADNÓTI MIKLÓS /1909-1944/	5
TÉTOVA ÓDA	6
NEM TUDHATOM.....	7
LEVÉL A HITVESHEZ	8
HETEDIK ECLOGA	9
Az örömteli panasz.....	10
Az Avasi Templom	10
A TEMPLOM TÖRTÉNETE A XIX. – XX. században	10
A földrengés - tiltakozó nagygyűlés.....	10
Vicc	18
Charles Robert Darwin.....	18
A PUSZTÍTÓ PÁRA	20
TUDOMÁNYOS ÚJDONSÁG	21
FÁK.....	22
Nyelv Nyelvi hírek a világból	23
JAVASLATOK USA-BELI VÁLTOZÁSOKRA	23
Európai Állampolgári Konzultáció	23
Ljudmila Novak módosító javaslatai.....	24
SIKERESEN LEZAJLOTT AZ EURÓPAI ÁLLAMPOLGÁRI KONZULTÁCIÓ MAGYARORSZÁGON	24
Europa–Demokratie–Esperanto (EDE)	25
Az úttörő Triballat cégcsoport.....	25
Egy kevés a Nyelvi hírek szerzőjéről.....	26
A magyar tölgy.....	27

Kedves Olvasóink!

Ugye tudják, hogy milyen sokszor szoktuk álmélkodva mondani, hogy ez, vagy az a dolog, valóságos csoda! Azt is mondjuk, hogy a körülmények dacára csoda, hogy élünk. Csoda az élővilág valamennyi remeke, csoda egészséges gyermekünk, és így tovább. És jól gondolják végig: nagy-nagy csoda az atombombával sújtott japán város Hirosima, - melyet az atomtámadás 1945. augusztus 6-án ért, – melynek 400 000 fős lakossága bár mind elpusztult és egy kupolás épület kivételével a város egész területe hamuvá vált – ma újra emberek lakják és a város újra felépült. Hirosima most az atomtámadás áldozatai emlékműveinek városa, mint ahogyan erről értesülhettünk a Hirosimai Eszperantó-Központ 2006-ban kiadott útikönyvéből. A kiadvány címe: Utazás Hirosimában, azaz: Utikönyv az emlékművek városáról. A könyvajándékot köszönjük a hirosimai Eszperantó Központ vezetőségének. Emlékeznünk kell erre a szörnyű eseményre is, mely szégyene az egymás ellen harcoló emberiségnek.

Amikor egy csodáról szóltam, egykor eszperantó nyelvtanárom a bölcs idős dr. Győry Nagy Lajos ügyvéd úr azt mondta, hogy csodák márpedig nincsenek. Csodaként élhetők meg a jó cselekedetek hatásaként létrejött nem várt események, történések. A csoda fakadhat önön természetünkből, még nem ismert sajátosságainkból is.

Most egy, az emberi lélekben lakó csodáról szólunk, mely a legmegfelelőbb pillanatban mutatkozott meg azok előtt, akik nagyon reménykedtek benne.

Pásztor Lászlóné

A CSODA

„Egy kislány bement a szobájába és a szekrénykéje mélyéről előhúzott egy lekváros üveget. Kiöntötte a padlóra az üvegben lévő érméket és gondosan számolni kezdte. Háromszor is megszámlolta, mert a végösszegnek nagyon pontosnak kellett lennie. Nem hibázhatott. Ezután óvatosan visszatöltötte a pénzürméket az üvegbe, rázárta a tetejét, és kisurrant a hátsó ajtón. A hat háztömbnyire lévő patikába ment, amelynek ajtaja fölött a nagy vörös Indián törzsfőnök képe volt látható. Türelmesen várt a patikusra, hogy szentelne rá egy kis figyelmet, de a patikus éppen nagyon el volt foglalva.

Tess - így hívták a kislányt - megcsoszogtatta a lábát a padlón. Semmi. Megköszörülte a torkát úgy, hogy a legkellemetlenebb hangot adja, amit csak lehet. Ez sem volt sikeres. Végül kivett egy érmét az üvegből és megkocogtatta a pult üvegét. Ez használt!

- És te mit szeretnél? - kérdezte a patikus érezhetően bosszús hangon. -

Éppen a testvéremmel beszéllek Chicagóból, akit már ezer éve nem láttam - tette hozzá a patikus, mint aki választ sem vár a kérdésére.

- Én pedig az én testvéremről szeretnék beszélni veled - mondta Tess a patikuséhoz hasonlóan bosszús hangon. - Az öcsém nagyon beteg és egy csodát szeretnék venni neki.

- Tessék? - fordult hozzá a patikus.

- A neve Andrew és valami csúnya dolog nő a fejében, és az Apukám azt mondta, hogy csak egy csoda mentheti meg őt. Hát tessék mondani, mennyibe kerül egy csoda?

- Kislányom, mi nem árulunk csodákat. Sajnos nem tudok neked segíteni - felelte a patikus, kissé megenyhült tónusban.

- Figyelj, nekem van pénzem, meg tudom fizetni. Ha nem lenne elég, kipótolom. Csak mondd meg mibe kerül.

A patikus testvére, akivel eddig beszélgetett, jólöltözött férfi volt. Lehajolt a kislányhoz és megkérdezte:

- Mondd csak, miféle csodára van az öcsikédnek szüksége?

- Azt nem tudom - válaszolt Tess könnyes szemmel - csak azt tudom, hogy nagyon beteg és Anyu azt mondta, hogy valami operációra volna szüksége De Apu nem tudja megfizetni, ezért szeretném odaadni az én pénzemet.

- Mennyi pénzed van? - kérdezte a chicago-i férfi.

- Egy dollár és tizenegy cent - felelte Tess alig hallhatóan - Ez az összes, ami van, de tudok többet is szerezni, ha kell.

- Nahát, milyen csodálatos véletlen! - mosolygott a férfi -
Egy dollár és tizenegy cent - éppen az a pontos összeg, ami egy kisfiú csodájának az ára.
Egyik kezébe tette a pénzt, a másikkal kézen fogta a kislányt:
- Vezess engem haza hozzátok, szeretném látni az öcsédet és találkozni a szüleiddel. Lássuk,
hátha van nálam egy olyan csoda, amit te szeretnél.

A jólöltözött férfi Dr. Carlton Armstrong volt, sebészorvos, aki az idegsebészetre specializálódott. Ingyen elvégezte az operációt, és nem telt bele sok idő, amire Andrew ismét otthon volt, épen, egészségesen.

Anya és Apa boldogan beszéltek arról az esemény-láncolatról, ami idáig vezetett.

- Ez a műtét egy igazi csoda volt - suttogta Anya - vajon mennyibe került volna?

Tess mosolygott. Ő pontosan tudta, mennyibe került a csoda: egy dollárba és tizenegy centbe. no és egy gyermek töretlen hitébe.

Egy csoda nem a természet törvényeitől függ, hanem magasabb törvények működésétől.”

/A mástól kapott történetet küldte dr. Bikszády Ilona/

RADNÓTI MIKLÓS /1909-1944/

Most a nagy magyar költő születésének 100. évfordulójára emlékezünk. Radnóti Miklós költő, műfordítóként a magyar antifasiszta líra kiemelkedő alakja volt. Budapesten született polgári családból. Szüleit még kisgyermek korában elvesztette. Gazdag nagynénje nevelte fel. Textil-technikai főiskolát végzett, majd a szegedi egyetemen magyar-francia szakos tanári diplomát szerzett 1936-ban. Íróként, fordítóként és magántanítóként szerezte kenyerét. 1937-

ben irodalmi munkásságáért Baumgarten díjat kapott. 1937 és 1939-i útjain Párizsban a modern francia irodalommal és művészettel ismerkedett. Mivel érdekelte a nemzetközi munkásmozgalom, és zsidó származású volt, hamarosan szembekerült a magyar fasizmussal. 1944-ben Borba hurcolták, majd onnan erőltetett menetelésben Németország felé hajtották társaival együtt. A már Magyarország területén agyonlőtt költő zsebében megtalálták utolsó verseit, melyekben leírta az elszenvedett megaláztatásokat, a munkaszolgálatosok nyomorát, a lágerek szörnyűségeit és a borzasztó halálmenetet. Műfordításai: „Orpheus nyomában” című kötetében jelentek meg, melyben főleg a modern francia költészet kiemelkedő alakjai műveit tolmácsolta magyar nyelven. A szerzők között van például: Apollinaire, Cocteau másokkal együtt. Az alábbi web. lapon láthatók az abdai tömegsírból előkerült tárgyak, melyeket Budapesten az Akadémiai Könyvtárban rendezett Radnóti kiállításon lehetett megtekinteni:

http://kepfeltoltes.hu/view/090505/0505tarlo_www.kepfeltoltes.hu_.jpg A hivatkozott címet Böde Józsefné bocsátotta rendelkezésünkre. A költőnek Borban a szerbiai településen szobrot emeltek.

Pásztor Lászlóné

Most, néhány szép, - Böde Józsefné által küldött - versét mutatjuk be. Fogadják szeretettel, kedves költőnkre emlékezve:

<http://mek.oszk.hu/01000/01018/01018.htm#cim52>

Radnóti Miklós

TÉTOVA ÓDA

Mióta készülök, hogy elmondjam neked
szerelmem rejtett csillagrendszerét;
egy képben csak talán, s csupán a lényegét.
De nyüzsgő s áradó vagy bennem, mint a lét,
és néha meg olyan, oly biztos és örök,
mint kőben a megkövesült csigaház.
A holdtól cirmos éj mozdul fejem fölött
s zizzelve röppenő kis álmokat vadász.
S még mindig nem tudom elmondani neked,
mit is jelent az nékem, hogy ha dolgozom,
óvó tekinteted érzem kezem felett.
Hasonlat mit sem ér. Felöltlik s eldobom.
És holnap az egészet újra kezdem,
mert annyit érek én, amennyit ér a szó
versemben s mert ez addig izgat engem,
míg csont marad belőlem s néhány hajcsomó.
Fáradt vagy s én is érzem, hosszú volt a nap, -
mit mondjak még? a tárgyak összenéznek
s téged dicsérnek, zeng egy fél cukordarab
az asztalon és csöppje hull a méznek
s mint színarany golyó ragyog a teritőn,
s magától csendül egy üres vizespohár.
Boldog, mert véled él. S talán lesz még időm,
hogy elmondjam milyen, mikor jöttödre vár.
Az álom hullongó sötétje meg-megérint,

elszáll, majd visszatér a homlokodra,
álmos szemed búcsúzva még felémint,
hajad kibomlik, szétterül lobogva,
s elalszol. Pillád hosszú árnya lebben.
Kezed párnámra hull, elalvó nyírfaág,
de benned alszom én is, nem vagy más világ,
S idáig hallom én, hogy változik a sok
rejtelmes, vékony, bölcs vonal
hús tenyeredben.

1943. május 26.

Meghallgatható magyar nyelven: <http://www.mtv.hu/videotar/?id=42295>

<http://mek.oszk.hu/01000/01018/01018.htm#cim56>

NEM TUDHATOM...

Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent,
nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt
kis ország, messzeringó gyerekkorom világa.
Belőle nőtem én, mint fatörzsből gyöngé ága
s remélem, testem is majd e földbe süpped el.
Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel
egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom,
tudom, hogy merre mennek, kik mennek az uton,
s tudom, hogy mit jelenthet egy nyári alkonyon
a házfalokról csorgó, vöröslő fájdalom.
Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj,
s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály,
annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát,
de nékem szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát,
az gyárat lát a látcsón és szántóföldeket,
míg én a dolgozót is, ki dolgaért remeg,
erdőt, füttyös gyümölcsöst, szöllőt és sírokat,
a sírok közt anyókat, ki halkán sírogat,
s mi főnről pusztítandó vasút, vagy gyárüzem,
az bakterház s a bakter előtte áll s üzen,
piros zászló kezében, körötte sok gyerek,
s a gyárak udvarában komondor hempereg;
és ott a park, a régi szerelmek lábnyoma,
a csókok íze számban hol méz, hol áfonya,
s az iskolába menvén, a járda peremén,
hogy ne feleljek aznap, egy kőre léptem én,
ím itt e kő, de főnről e kő se látható,
nincs műszer, mellyel mindez jól megmutatható.

Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép,
s tudjuk miben vétkeztünk, mikor, hol és mikép,
de élnek dolgozók itt, költők is büntelen,
és cseccszopók, akikben megnő az értelem,

világít bennük, őrzik, sötét pincékbe bújva,
míg jelt nem ír hazánkra újból a béke ujja,
s fojtott szavunkra majdan friss szóval ők felelnek.

Nagy szárnyadat borítsd ránk virrasztó éji felleg.

1944. január 17.

Meghallgatható magyar nyelven: <http://www.mtv.hu/videotar/?id=42295>

<http://mek.oszk.hu/01000/01018/01018.htm#cim66>

LEVÉL A HITVESHEZ

A mélyben néma, hallgató világok,
üvölt a csönd fülemben s felkiáltok,
de nem felelhet senki rá a távol,
a háborúba ájult Szerbiából
s te messze vagy. Hangod befonja álmom,
s szivemben nappal újra megtalálom,
hát hallgatok, míg zsong körém felállván
sok hűvös érintésü büszke páfrány.

Mikor láthatlak újra, nem tudom már,
ki biztos voltál, súlyos, mint a zsoldár,
s szép mint a fény és oly szép mint az árnyék,
s kihez vakon, némán is eltalálnék,
most bujdoskolsz a tájban és szememre
belülről lebbensz, így vetít az elme;
valóság voltál, álom lettél újra,
kamaszkorom kútjába visszahullva

féltékenyen vallatlak, hogy szeretsz-e?
s hogy ifjuságom csúcsán, majdan, egyszer,
a hitvesem leszel, - remélem újra
s az éber lét útjára visszahullva
tudom, hogy az vagy. Hitvesem s barátom, -
csak messze vagy! Túl három vad határon.
S már őszül is. Az ősz is ittfelejt még?
A csókjainkról élesebb az emlék;

csodákban hittem s napjuk elfeledtem,
bombázórajok húznak el felettem;
szemed kékjét csodáltam épp az égen,
de elborult s a bombák fönt a gépben
zuhanni vágytak. Ellenükre élek, -
s fogoly vagyok. Mindent, amit remélek
fölmértem s mégis eltalálok hozzád;
megjártam érted én a lélek hosszát,

s országok útjait; bíbor parázson,

ha kell, zuhanó lángok közt varázslom
majd át magam, de mégis visszatérek;
ha kell, szívós leszek, mint fán a kéreg,
s a folytonos veszélyben, bajban élő
vad férfiak fegyvert s hatalmat érő
nyugalma nyugtat s mint egy hűvös hullám:
a 2 x 2 józansága hull rám.

Lager Heidenau, Žagubica fölött a hegyekben,
1944. augusztus-szeptember

<http://mek.oszk.hu/01000/01018/01018.htm#cim66>

HETEDIK ECLOGA

Látod-e, esteledik s a szögesdróttal beszegett, vad
tölgykerítés, barakk oly lebegő, felszívja az este.
Rabságunk keretét elereszti a lassu tekintet
és csak az ész, csak az ész, az tudja, a drót feszülését.
Látod-e drága, a képzelet itt, az is így szabadul csak,
megtöretett testünket az álom, a szép szabadító
oldja fel és a fogolytábor hazaindul ilyenkor.

Rongyosan és kopaszon, horkolva repülnek a foglyok,
Szerbia vak tetejéről bűvő otthoni tájra.
Bűvő otthoni táj! Ó, megvan-e még az az otthon?
Bomba sem érte talán? s van, mint amikor bevonultunk?
És aki jobbra nyöszörg, aki balra hever, hazatér-e?
Mondd, van-e ott haza még, ahol értik e hexametert is?

Ékezetek nélkül, csak sort sor alá tapogatva,
úgy irom itt a homályban a verset, mint ahogy élek,
vaksin, hernyóként araszolgtatván a papíron;
zseblámpát, könyvet, mindent elvettek a Lager
őrei s posta se jön, köd száll le csupán barakunkra.

Rémhírek és férgek közt él itt francia, lengyel,
hangos olasz, szakadár szerb, méla zsidó a hegyekben,
szétdarabolt lázas test s mégis egy életet él itt, -
jóhírt vár, szép asszonyi szót, szabad emberi sorsot,
s várja a véget, a sűrű homályba bukót, a csodákat.

Fekszem a deszkán, férgek közt fogoly állat, a bolhák
ostroma meg-megujúl, de a légsereg elnyugodott már.
Este van, egy nappal rövidebb, lásd, újra a fogság
és egy nappal az élet is. Alszik a tábor. A tájra
rásüt a hold s fényében a drótok újra feszülnek,
s látni az ablakon át, hogy a fegyveres őrszemek árnya
lépdel a falra vetődve az éjszaka hangjai közben.

Alszik a tábor, látod-e drága, suhognak az álmok,

horkan a felriadó, megfordul a szűk helyen és már
ujra elalszik s fénylik az arca. Csak én ülök ébren,
féligszítt cigarettát érzek a számban a csókod
íze helyett és nem jön az álom, az enyhétadó, mert
nem tudok én meghalni se, élni se nélküléd immár.

Lager Heidenau, Žagubica fölött a hegyekben,
1944. július

Az örömteli panasz

„Kedves Adri és László!

Ne haragudjatok, hogy látszólag teljesen eltűntem! Köszönöm a képeket, Feltétlenül meg fogom nézni őket, de inkább a levélírást vettem előre. Mostanában a kikapcsolódás ismeretlen szó az én szótáramban. Most is éppen egy nagy kaland előtt állok, ma éjfél után, hajnali egykor indulok hat gyerekekkel Angliába. Biztosan emlékeztek rá, hogy megnyertem egy Európa uniós pályázatot és annak keretében most megyünk öt napra az angol partneriskolához. Ugyanakkor ott lesznek a német gyerekek és kollégák is. Mind a három iskolában folyik Eszperantó oktatás, ez a pályázat közös nyelve is. Nagy izgalommal és érdeklődéssel várom ezt a közös munkát. Persze rengeteg előkészülettel járt és amíg oda nem érünk, addig egyfolytában izgulni fogok, hogy minden rendben menjen.

A "Juna Amiko" következő számában, ill. abban, ami most fog megjelenni lesz egy kétoldalas cikk az iskolánkról és a pályázatról. Ha esetleg szaktátok olvasni, akkor ott is hallhattok rólunk.

Én a munkát leszámítva hál' istennek jól vagyok. Csodálkozom is, hogy lehet pihenés nélkül ennyi mindent elvégezni. De remélem, hogy még sokáig fogom bírni....

Szeretettel üdvözöllek benneteket:

Fedorné Ilona”
A „Király Lajos” EBK tagja

Novotny Gyula Az Avasi Templom

- Folytatás -

A TEMPLOM TÖRTÉNETE A XIX. – XX. században A földrengés - tiltakozó nagygyűlés

Nem várt esemény zavarja meg a város nyugalmát és billenti fel az egyház pénztárának egyensúlyát 1834. október 15-én reggel negyed nyolckor, amikor földrengés rázza meg a várost. A ledőlt sírkövek mellett különösen a templom szenvedett nagyobb mérvű károsodást, mert vastag kőfalai több helyen megrepedeztek. Félelmetes helyzet állott elő a keleti fal kellős közepén. Az akkor még befalazott állapotban lévő ablak alsó részén, a

padlózatig keletkezett hasadás. Ezt még a jelenleg folyó felújítás során is, a Négyesi Szepessy János sírfedlapja áthelyezésénél, a maga 3-5 cm méretű szélességében lehetett szemlélni. A jegyzőkönyv szerint a Consistoriális ülésen részletesen és körültekintően foglalkoztak az ügyel. Az azonban nem derült ki a feljegyzésekből, hogy mily összeget emésztett fel a biztonságot nyújtó helyreállítás. / Ejkv.1834.IX.366./ Szendrei János szerint „jelentékeny összegbe került!”

Mielőtt tovább vizsgálánk a templommal kapcsolatos eseményeket, szólnunk kell egy, a templomban lefolyt jelentős, nem mindennapi cselekményről.

Kiemelkedik a templomban tartani szokott gyűlések sorából a Tizsáninenni Egyházkerület által 1859. november 15-én Apostol Pál püspök elnöklete alatt tartott demonstratív jelegű, tiltakozó közgyűlés, amelyen a császári nyílt parancs, a pápens ügyében hoznak elutasító határozatot és ezt felirat formájában küldik meg a királynak. Ezen a gyűlésen nem kisebb személyiségek jelentek meg, mint báró. Vay Miklós, Palóczy László, Bernát Zsigmond, Kazinczy Gábor, Tompa Mihály, Erdélyi János, Zsarnay Lajos stb. Jelen voltak sokan, más vallású férfiak is. /Szendrei J.1911.348./

Itt tartotta 1847 júliusán első vizsgáját Karacs Teréz „vezértanítónő” az 1846-ban alapított „nagyobb lányok” iskolájából „leánynevelő intézetté” szervezett iskola évváró ünnepélyén. Erről az ünnepi alkalomról így ír Karacs Teréz: „Midőn...a miskolci avasi őshelv. templomban növendékeimmel az első vizsgán megjelentem, a templom ajtajában ezen szavakkal fogadott az akkor ősz szuperintendens Szatmári Paksy József, „elmondhatom Simeonnal: Bocsásd el Uram a te szolgádat, mert láthatám ezen nevelde megnyitását, mely nőink megváltását jelenti”, Palóczy László segédgondnok pedig ezzel zárta az ünnepséget: „Csak oly ország és nemzet mondhatja magát szabadnak, hol a nő egy fokon áll a férfival neveltség tekintetében.”

Évtizedek múlnak el, amikor 1873-ban, az 1812-ben hozott presbiteriumi határozatot, melyben a templom „kijavítása és tisztítása „ügyében döntenek, „halaszthatatlannak” kimondják. Szükségesnek látják, hogy szakértő vizsgálja meg a templomot és az állapítsa meg az elodázhatatlan teendőket.

A „szakember”, a felkért küldöttség tagjaival javaslatot tesz arra, hogy mindenekelőtt a falak, oszlopok és székek alja portól és szeméttől tisztíttassanak meg...a falak kétszer meszeltessenek be. A külső részen az anyafalak és segédoszlopok vakolata javíttassék ki... A templomi székek rongált állapota szintén kijavítandó stb. Megvizsgálta a küldöttség a tornyot is, „melynek fala és cserépszindelyes fedele szintén javítást igényel.”A halasztást nem tűrő felújítás összege 1500.-ft, melyet „hagyományokból, felajánlásokból és adományokból” kívánnak előteremteni.

A romlás és pusztulás nagysága oly nagymérvű volt, hogy a rendbetételt indokolták azok a megjegyzések is, melyeket a látogatók tettek. A jegyzőkönyvben erről ezt olvassuk: „Régóta pirulva bocsájtja egyházunk bármelyik buzgó tagja a régi műemlékekben gyönyörködő utazót avasi templomunkba, s örömmel zárná el fülét a sokszor nem éppen kellemesen hangzó megjegyzések előtt, mert nem tudja a vizsgáló szemet oly pontra irányítani, hol a por és szennyeződés kiáltó vádul ne állának egyházunk élő tagjai ellen.” / Ejkv. 1873.246.fsz. Ez a por és az ebből adódó szennyeződés a mennyezet teljes lebontásáig fennállott, mert az ujjnyi vastagságú réseken át +a padlástérből, a palatető hézagain, hiányosságain kívülről behulló por, piszokból álló szennyeződés és a szerencsésnek nem mondható vörös téglaburkolat kopása, állandó porképződés melegágya volt. Hiába történt az állandó takarítás és 10 évenként ismételt meszelés.

A megmozdulás hírére 1878-ban tanítványaival együtt megjelenik Steindl Imre és pontos műépítészeti felvételeket készítenek a templomról, amely jelentős szerepet játszik a továbbiak során.

Rohamosan telnek a esztendő, amikor 1889-ben a templom sorsára más illetékesek is felfigyelnek. Az Országos Régészeti Társaság tájékoztató jelentést kér, hogy „beleegyezik-e a presbiterium a templomnak a Bizottság által stilszerűen leendő helyreállításába?” Felkéri Soltész Nagy Kálmánt, jelentse: „A presbiterium nem csak beleegyezik, hanem hön óhajtja is a renoválást.” / Ejkv. 1889.18./

A kilátásba helyezett renoválásból azonban évekig nem lett semmi. A gyülekezet önerejéből a nagy feladattal megbirkózni képtelen. Az 1893. augusztus 20-án Kun Bertalan püspök által összehívott presbiterium tárgyalja Mikuleczky István gondnok jelentését, aki előadja, hogy avasi templomunk rongált állapotban van /!/, s hogy ennek hétszázados múltjához illő alakban való restaurálása tárgyában már évekkel ezelőtt megtétettek a közigazgatósági hatóságok kezdeményezése mellett a legszükségesebb lépések, de mert akkor a Kultuszminisztérium, illetőleg az ennek ellenőrzése alatt működő Országos Régészeti Társaság más monumentális régi épületek, mint a budai Mátyás templom, kassai dóm és a budapesti bazilika újra építésével van elfoglalva, s ezen, s más építkezések a bizottság rendelkezésére álló pénzalapokat teljesen igénybe vették, avasi templomunk újjá alakítására szükséges pénzeket országos alapokból venni nem lehetett. Most hogy a templomunk még inkább elavult, s hogy államunk ezredéves fennállásának ünnepe közelg, mivel hasonló régi ornamentális középületek újjáalakítását a mai kor kegyelete, a közérzet mindinkább megköveteli...és mivel egyházunk a szükséges összeggel nem rendelkezik, az avasi templomnak országos segély mellett való stilszerű restaurálását” sürgetik az Országos Régészeti Társaságtól, melynek közvetítésére Kun Bertalan püspököt kérik fel.” / Ejkv. 1893.37. fsz./

Az eredményesnek ígérkező megmozdulás hatására Sztéhló Ottó építészmérnök 1896-ban nagyszabású rekonstrukciós tervet dolgoz ki, melyet az Műemlékek Országos Bizottsága 1900-ban elfogad, jóváhagy és kivitelezésre engedélyez. Ez azonban csak levéltári emlék marad.

A fiatalok megmozdulnak

Miután Kun Bertalan közbenjárása eredménytelen marad és a pusztulás még megrendítőbb, az 1901-i ülésen felkéri az egyház főgondnokát – mert pénz nincs -, kíséreljen meg kölcsönt szerezni. /Ejkv.1901.104./ Ez sikerrel jár, és az év végére a további romlást meggátló, legszükségesebb javításokat elvégzik. /Ejkv.1901.106./ A nagyobb szabású rekonstrukcióról ismét lemondanak.

Úgy látszik, nemcsak a presbiteriumnak, hanem a szakembereknek is szívügye a templom sorsa, mert időközben újabb rekonstrukciós terv születik. Markó Gusztáv 1904-ben készíti a templom, a harangtorony és a templom berendezésének kivitelezésére átfogó tervet, azonban szintúgy ez is csak levéltári anyag marad.

Ugyanebben az évben a fiatal lelkészi karral – közöttük dr. Tüdös Istvánnal, a későbbi püspökkel és Farkas Istvánnal, aki később szintén püspök lett – az élen, a presbiterium minden lehetőt megragad a nagyobb szabású renoválás pénzalapjainak előteremtéséhez. Miután a gyűjtés nem hozott megfelelő eredményt, megkeresik a kormányt, a VKM-t, a megye és a város vezetőit segítségük elnyerésére. Elhatározzák, hogy „Ófelségéhez” küldöttséget menesztenek és kérik, juttasson egy részt az állami sorsjátékok jövedelméből. Mindenekelőtt a Műemlékek Országos Bizottságánál szorgalmazzák a sorrendiség biztosítását. Belkörüleg nagyobb nyomattal indítják újra a hívek közötti gyűjtést és az orgonahangversenyek rendezésére is több gondot fordítanak. / Ejkv.1909.28. / Ez a vállalkozás érdemes volt, mert az ez év nyarán megrendezett célhangverseny széles körű érdeklődést váltott ki és az építés céljára 1456.Koronát eredményezett.

Az átfogó restaurálási terv elkészítésére felkért Lux Kálmán 1912-ben benyújtja dolgozatát és azt kisebb módosítással elfogadva, kéri a költségvetés elkészítésére is. /Ejkv.1912.8.fsz./ Közben a Műemlékek Országos Bizottsága is jelentkezik és közli, hogy 50000.- Korona segélyt állapított meg a felújításra, amelyet 5000.- K-ás évi kiutalásokban bocsát rendelkezésre. /Ejkv.1914.14.fsz. / Lassú tempóban gyűlik a pénz, de annál gyorsabban közeleg és egy hónap múlva meg is érkezik az I. világháború. Újból, mint annyiszor, eloszlanak a remények és ezzel együtt megsemmisül az addig befolyt adományok összege is. Megemésztli a „szent” cél : a hadikölcsön.

Az első világháború utáni kezdeményezések

A világháború befejezése után néhány évvel, amikor rendeződik az élet, a hadifoglyok is lassan hazatérnek, már oly nagymérvű a pusztulás, hogy ömlik be az eső a templomba és toronyba, felfigyel a MOB vezetése is. /Ejkv.1922.III.22.7. fsz. / Szakértői bizottságot küldenek ki és az 1922-ben összeült presbiteriumnak a jelentés kapcsán már nem csak a zsindelezés megoldásával, hanem az egész tetőszerkezet, a nagymértékben elhajolt gerendázat kicserélésével is kell foglalkoznia. Újra templomépítő bizottság alakul és megszületik – valószínűleg a Lux Kálmán tervei alapján – 1220000 korona keretösszeggel a költségvetés. Egyúttal megindul a harc a jóval olcsóbb palafedés engedélyezéséért, mert a fazsindelezés 6-7 milliós költséget jelentene. A MOB hajthatatlan. Fellebbeznek. Járják a minisztériumokat, megértést, védelmet keresnek. /Ejkv.1922.7. / Miután csak 1 millió a begyűlt összeg, a Geró u. 5.sz. alatti házat 6 millióért áruba bocsátják. A MOB 1 millió korona segélyt ígér. /Ejkv.1922.13./ Közben az árak hatalmas lendülettel emelkednek. Az újabb költségvetés a generálmunkára már 100 millióról beszél. /REÉ 1924.V.31.2. /Emelik az egyházi adót, építési pótdíjat – az adó másfélszeresét – vetnek ki. Megállapítják: 140 millióra volna szükség. A sürgetésekre megérkezik a palafedéshez szükséges hozzájárulás. A munkálatok megkezdése után válik láthatóvá a fedélszék avultsága, a pótlásra szoruló faanyag. Újabb adományok gyűjtésével, hitelek megszervezésével elkészül a terv. Amikor Sándy Gyula 1924-ben megvizsgálta az 1923-ban elvégzett fedélhéz és egyéb javítási munkákat, megállapította, hogy a legsürgősebb teendők elvégeztek ugyan és a barna palával való fedés sikerült is és a templom műemlék jellegére „nem hat bántólag”, azonban a legsürgősebben tovább kell folytatni a renoválási munkákat, mert a vakolat mindenütt veszélyesen hull és egyes helyeken a falakon repedések is felfedezhetők; nem beszélve arról, hogy „a hátsó bejárati homlokzat” egyenesen lefedés nélkül van. A presbiterium újból tanácskozik és megállapítja, hogy a nagy horderejű munkákhoz mindössze 50 millió korona áll rendelkezésre adományokból, alapítványok kamataiból és értékpapirokból. Mindez kevés ahhoz, hogy a hiányzó külső munkák és a belső helyreállítás elvégezhetők legyenek. A harangtorony állapota is igen súlyos helyzetben van. Újból kérelem fordulnak a hívekhez.

Farkas István a Miskolci Református Egyházi Értesítőben „Avasi templomunk tovább építése” címen lelkesítő cikket közöl, /REÉ 1924.X.15./ amelynek visszhangjaként addig nem tapasztalt mértékben ismét megindul az adakozás. A gyűjtéssel egy időben Sándy Gyula tanácsára lebontják az elavult, életveszélyessé vált formátlan északi karzatot, amely évszázadokon át inkább a szegénységet képviselte, mint a használhatóságot. Ennek ellenére hosszú időközön át ez szolgált a szomszédos főgimnázium diáksága számára az istentiszteleteken és iskolai ünnepélyeken megszokott ülőhelyül. A karzat lebontása után az Egyházi Értesítő erről így emlékezik meg: „A karzat nélkül álló falak a templom belsejének sokkalta ünnepélyesebb kinézetet adnak.” /Ejkv.1924.7. fsz. Megemlékeznek Farkas István lelkész fáradozásáról és köszönetet mondanak a felújítást vezető Báthory István városi műszaki főtanácsosnak, Doszpoly Lajos festőnek és a r.k. vallású Hajós Mihály mázolóknak, akik térítés nélkül végezték el munkájukat.

Az 1924-es esztendő egyik presbiteri ülésének határozata volt a „torony pikkely palával való fedése”. Ez azonban a beszerzési nehézségek miatt nem valósult meg. / Ejkv.1924.XII.21.7. fsz. /

Érik a nagyobb szabású felújítás terve

Az építési lendület és lelkesedés nem lankadt. A következő évben Tury József kezdeményezésére kibontják az északi oldal egyik befalazott ablakát 5 millió korona költséggel. A gyűjtésből fennmaradt 300 ezer koronát a keleti oldal befalazott ablaka kibontásának költségeihez tartalékolják. / REÉ 1925. XI.8. /

A meghibásodott, elkorhadt és megrepedezett mennyezet miatt a padlástérből állandóan hullt a por, ismét szennyezetté váltak a falak és mert az ülőpadok cseréjéhez annak előtte nem volt elegendő fedezet, jelentkezett a kíváncsi az újabb tatarozás, a felújítás folytatása iránt, amelyet napirenden tartott a templomot nagy számban látogató idegenek bíráló megjegyzése is.

Dr. Horváth Zoltán, a későbbi avasi gondnok 1933-ban javaslatot tesz a templom rendbehozására, különösen a kényelmetlen rozoga padok felújítására. / Ejkv.1933.XII./

Nem lehet említés nélkül hagyni Dr Klein Gáspárnak a „Termés” Irodalmi és Művészeti folyóiratban 1937-ben megjelent vészt jelző cikkét, melyben felhívja figyelmet a templom és berendezése talajvíz-salétrom okozta veszélyeztetettségére és sürgeti az egyházi és világi intézmények sürgős intézkedését. / Klein G.1937.5. /

Az esztendők ismét telnek, s így érthető, hogy 1939-ben az Avasi Egyházrész presbiteriuma Memorandumban kéri a Központi Presbiteriumot a templom belsejének felújítására. A beadvány hatására még abban az évben a templom északi oldalán a cinteremtől keletre – két pillér között - kutató feltárás indul, amelynek során alapfalakra bukkanak és XV.századi sekrestyére gondolnak. Ezután az események egymást követik. Első ütemben Lux Kálmán javaslatára lebontják a még megmaradt keleti karzatot. /Ejkv.1940.XII. / A második ütemben 1941-ben már az állag megóvásán túl jelentkező programmal nagyszabású belső munkákat hajtanak végre.

Ezt megelőzően Mikuleczky István foglalkozott a templom rekonstrukciójával és a boltmezők alaprajzi helyreállításában a középhajóban hálóboltozatot, míg az oldalhajókban keresztboltozatot képzelt el megvalósításra. Ez a terv anyagiak hiányában sajnos csak dolgozat maradt. Pedig az eredeti, a boltozatos templom helyreállításáról álmodozott mindig, a templomra felekezeti különbség nélkül megbecsüléssel és szeretettel tekintő város.

A Megay-féle feltárás

Említettük volt már, hogy 1941-ben a Borsod-Miskolci Múzeum, az egyház által megindított, nagyobb volumenű felújítási munkálatokkal kapcsolatban a templom belsejében ásatást végeztetett, amellyel Megay Gézát bízták meg. Ennek keretében az ülőpadok eltávolítása során került elő váratlanul az északi oldalon a bejárattól keletre egy régi fedeles ülőpaddal eltakart gótikus, pálcatagos, gyémántmetszésű, lábazatos, díszesen kialakított ajtókeret, s ettől nyugatra, szintén gót stílusban kifaragott szentségtartó /pastoforium /

Az ajtókeret felfedezése igazolta a templom északi külső falánál 1939. évben végzett kutató ásatás feltevését, hogy t.i. a feltárt alapfalak egy volt sekrestye létezését tanúsítják. Majd tovább kutatva megtalálták az északi külső falon a sekrestyéből átvezető ajtó külső kereteit is./Megay G.1970.4./

Megay Géza tehát nemcsak a föld alatt végzett feltárást, hanem azokon a helyeken, ahol már a mérszréteg levált, ötletszerű falkutatást is csinált. Tizenegy pontban jegyezte fel azt

a néhány freskót, illetve freskótöredéket, amelyek közül a legérdekesebbeket közöljük: 1. az északi kaputól keletre piros festékekkel írott felirat; 2. innen tovább keletre körmedallionban szent alakja; 3. a szentségtartó fülke mellett medallionban egy festmény; 4. még az északi falon az első csúcsíves ablak alatt szintén medaillonban egy szent alakja; 5. a déli falon pedig a papi szék mögött szintén medaillonban egy szent alakja; 6. az orgonakórus alatt, a falból kiszabadított egykori konzol mellett térdeplő, oldalán kardot tartó alak töredékei.

Sajnos, ezek a freskótöredékek az utolsó kivételével, amelyből csak színfoltok voltak láthatók és amelyet 1981-ben az Országos Műemléki Felügyelőség konzerváltatott – konzerválás híján mind elpusztultak. Ma már csak sajnálni tudjuk őket. Az 1980-as felújítás során, a javítások és meszelés alkalmával felrepedt mészrétegek alatt, a munkások fűzérbe font virágokat és egyéb festésnyomokat szintén találtak. A következő század feladata lesz ezeknek a freskóknak a feltárása. Mondhatná valaki, miért nem az 5 éves rekonstrukció során történik mindez? Ez a renoválás kereken 5 évet vett el a templom használatának lehetőségétől, istentiszteletek, koncertek és ünnepélyek tartásától. A falkutatás és ezzel járó restaurálás, konzerválás még legalább ennyi időt vett volna igénybe. A presbiterium indokait, kérését meghallgatva a Műemléki Felügyelőség erre volt tekintettel és a freskókat a mészréteg alatt érintetlenül hagyta. A tárgyilagosság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy Megay Géza feljegyzésében elismeri: „a feltárást, a templomban folyó átalakítási munkák miatt, a munkákhoz igazodva csak ötletszerűen végezhetünk olyan helyeken, ahol a folyamatos munkát nem zavartuk.”/ Megay G.1970.5. Megay Géza a feltárt sírokról való feljegyzésében nem említi de Szendrei János – idézett munkájában:II.k.237,c. – feljegyzi „1655-ben a templomban való temetkezés egy újabb példáját, amikor is Tibold Zsigmondnak engedi meg a városi tanács, hogy kisfiát az avasi templom belsejébe temethesse el, amiért viszont ő kötelezi el magát, hogy a deákok éneklő helyéül egy becsületes chorust épített, a saját költségén.”

Itt említjük meg, hogy Megayék megtalálták a templom belső terében ciklopszidomú, összevisszaságban elhelyezett, különböző méretű, faragott kváderkövekből álló padlat burkolata alatt, Négyesi Szepessy János és családja, /Lőcsei Lajos tollrajza/, Négyesi Szepessy Péter és családja, Hobaházi Döry András és családja, Miskolczi Ambrusné sz. Illavölgyi Katalin és férje családi címerükkel ékesített fedlapos kriptáját és emellett számtalan sírt, vagy sírmaradványt fedeztek fel.

A XVI-XVIII. századból való sírokra, kriptákra jellemző, hogy bennük sok, aránylag épségben megmaradt csontvázat, vörös bársonyból készült fejkendő, barna bársony sapkát, túllszerű csokorba kötött nyakkendőt, lábszárig érő sárga selyem halotti kabátot, selyem papucszerű cipőt, kis csizmát, díszmagyar ruha elejét aranyozott ezüst gombokkal, fejdísz, gyöngyös pártát találtak.

„Észleltek a koponyán világosbarna haját, bozontos szemöldököt és őszes szakállmaradványt. Megtalálták Illavölgyi Katalin vállig érő szőkésbarna haját stb, stb. A ruhanemük jellegzetes darabjait a múzeumba szállították restaurálás és megőrzés céljából. A csontokat és egyéb maradványokat kegyelettel a helyükön hagyták. Megállapították azt is, hogy a kriptákat már előzőleg felbontották. A sírrablással kapcsolatos rombolások nyomai bizonyítják, hogy amikor a templom fedél nélkül romokban hevert, akkor a kriptákat illetéktelenek feltörték és fosztogatták. Erre enged következtetni az is, hogy pl. a Szepessy János vastag terméskőből faragott sírfedlapját, amint a képen látható, kettétörve találták, és úgy helyezték el a nagy rekonstrukció alkalmával a templom keleti falába.

Az 1941-es renoválás során a templom teljesen új berendezést kapott Szeghalmy Bálint tervei alapján, részben a padok deszkaanyagának felhasználásával. Megújították az úrasztalát és a szószéket is. Az úrasztalát körülölelő előző korlátot a cinteremben helyezték el. Téglapadlózatot, új számtáblákat készítettek és eltüntették a fedeles padokat, az oldalhajóba helyezve, hogy a látást ne zavarják.

Az 1941. évi templomszentelés

„Szeptember 7-én nyitottuk ragyogó napsütéses vasárnapon – örökíti meg az eseményt a Református Egyházi Értesítő – hosszú hónapok verejtékes munkája után a belsőleg megújított Avasi templomunkat...Pósa Péter esperes Pocsai Sándor algondnok kezéből átadott kulccsal, az Atya, Fiú, Szentlélek nevében, megnyitotta a szentegyház bezárt ajtaját. Ezután az ünnepi istentisztelet óriási közönsége bevonult a ragyogó új köntösbe öltöztetett szent hajlékba. A felszentelési szertartáson Novotny Gyula missziói-lelkész olvasta fel a Jer, 7,1-7 verseit, majd imája után Pósa Péter esperes az Ef, 5,19-20 textus alapján tartott igehirdetést. Ezt az ígét találták felírva azon az oszlopon, amely a régi karzatba volt beépítve és a belső ásatások, kutatások nyomán kerültek napfényre. Az oszlopot a többi leletekkel egybegyűjtve, az orgonakarzat alatti nyugati részben helyezték el. Az ünnepség befejező aktusa dr. Enyedi Andor lelkész ágendájával végzett úrvacsoraosztás volt.” A színes beszámoló záró sorai így hívogatnak: „A nagy költséggel és áldozattal megnyitott templom várja most már azokat is, akik azért nem mentek az Avasi templomba, mert rossz volt az útja, szűkek padjai, homályos a belseje.” / REÉ 1941.IX.16.6.sz./

Az ünnepséggel nem zárul le a felújítás folyamata, mert 1944-ben Szeghalmy Bálint irányításával kibontják a hajdani szentély középső ablakát, 1945-ben pedig 12000 pengős költséggel külső javítási munkálatokat végeznek. Három évre rá megoldják a villanyvilágítást. Az újabb gyűjtés összegét pedig felhasználják a templom fűtésének berendezésére. Ez azonban az Áramszolgáltató Vállalat által támasztott nehézségek miatt sohasem működött. Alkatrészeit az utolsó renoválásnál leszerelték.

1955-ben Entz Géza veszi pártfogásba a templom ügyét és az Északmagyarországi Tervező Iroda figyelmét hívja fel és közreműködését kéri a templom felújításában, indokolva, hogy „az Avasi templom nemcsak Miskolc, hanem az ország műemlékei között is kiemelkedő helyet foglal el.”

A homokkőből épült falak hulló vakolata mindig problémát okozott. A rongálódásokat ez és a salétromfertőzöttség idézte elő. Kísérletképpen 1957-ben az északi oldal vakolásánál rabichálót alkalmaztak. Ugyanakkor kibontották a déli oldal első mérműves ablakát. Miután a megrepedezett mennyezet állandóan átengedte a port és szennyeződést, a belső rész meszelésére újra sort kerítettek 1962-ben.

A legnagyobb volumenű felújítás

A városi tanács 1969-ben, ifj. Horváth Bélának a templom állapotáról készített műszaki felvétele, megállapításai alapján 5 millió forintot szavaz meg egy nagyszabású külső és belső felújítás kivitelezésére. A terv a palatető kicserélésétől kezdve a salétrommentesítésig mindent, ami a felújításra megérett, magába foglalt.

Ugyanakkor az Országos Műemléki Felügyelőség bekérte az egyház irattárában elfekvő összes eddigi dokumentumokat, fényképeket és a templomra vonatkozó egyéb adatokat és másik 5 millió forint segítyt biztosított.

A szükséges felmérések, egyeztetések és egyéb előkészítő munkák után, 1974 nyarán elkészül Ferenczy Károly a felújítási tervvel és 1976. november elején megindul az 5 évet

igénybevevő nagy munka, majd 1978-ban Erdei Ferenc átveszi a kivitelezés irányítását is befejezi a rekonstrukciót az általa készített tervmódosítások alapján.

A felújítás részletei

A tűzvész okozta károk helyreállítását kivéve, a templom történetében még ne volt olyan méreteiben hasonló felújítás, mint amely 1976 őszén megindult. A 12 millió forintot kitevő restaurálás terhet Miskolc város Tanácsa és az Országos Műemléki Felügyelőség közösen hordozták. Az egyház a belső tisztogatás és az ékesítés munkáját, az orgona felújítását és a hangosító berendezés létesítését tudta vállalni. A restauráció végrehajtását és irányítását néhány vállalat közreműködésével az OMF részlegei végezték. A rekonstrukció volumenének érzékeltetésére a munka jelentősebb részleteit összeállítva adjuk.

A fedélszék meghibásodott anyagának kicserélése és megerősítése után a fenyőgerendákat a diósgyőri gyárban készített vastartókkal váltották fel és a palafedés eltávolítása után faszindellyel borították be a gomba és lángmentesítő – impregnációval ellátott teljes tetőszerkezetet.

Új tetőcsúcsokat tettek fel. A tetőn elhelyezett kronológiai táblát és a villámhárítókat kicserélték. A homlokzat teljes felületéről lefejtették a rabichálós 5-10 cm-es vakolatot és a homokkőből épült falakon telihézagolás után vékony fröccs-szerű vakolatot helyeztek el, gondolva arra, hogy ezt a réteget a homokkő már nem veti le.

A támpillérekre későbbi időkben elhelyezett földlapokat az eredetinek megfelelően faszindellyel váltották fel. A támpilléreken az ásatásból kikerült választópárkány mintájára új, műkőből készített választópárkányt helyeztek el és kiegészítést kaptak a lábazati kövek a lábazati szegélypárkánnyal együtt.

Kibontották a szentélyrészben még befalazva álló két mérműves ablakot és egyúttal minden mérműves ablakot felújították és új üvegezéssel láttak el. A mérműves részek, mint régen színes üvegezést kaptak. A tartópilléreket és falakat a szükséges vakolás után, mint volt négy évszázadon át, fehérre meszelték. Úgyszintén a belső térben a választópárkányt, az oszlopokat és nyílászkereteket kiegészítették. Az északi és déli oldalépitményt: a cintermet és ravatalozót teljes egészében kívül-belül felújították, sőt az északi cinterembe falikutat is elhelyeztek.

A templom a régi vöröstégla burkolat helyett, illetve arra elhelyezett süttői kőburkolatot kapott.

A villanyberendezést felújították és új lámpatesteket tettek fel, korszerű világítást adva a templomnak.

Az úrasztalát, bekerített pódiumával és az északi padosorokat, csapágyak beszerelésével mozgatható állapotba hozták, az énekarok és zenekarok nagyobb helyigényének biztosítására. A stallumot, amelyről még szólni fogunk és a templom egész berendezését felújították.

Különösen a déli oldal salétromfertőzés és csapadékvíz-veszélyeztetettségét szellőztető és vízelvezető aknákkal ellátott csőrendszerrel oldották meg.

A munkák 1981 végén történt műszaki átadása után az egyházi ünnepség, a felszentelés, 1982. május 16-án történt országos ünnepség keretében. Vallásos tárgyú bélyegmutatón kívül a magyar posta az 500 éves évfordulóról bélyegnyomásos levelezőlap kiadásával emlékezett meg és az ünnepség napján a helyszínen postahivatalt állított fel. Délután a Herman Ottó Múzeum állította ki a templom kegyzsereit. Este pedig ünnepi megnyitó hangverseny volt.

- Folytatás következik -

Vicc

Helikopter kötélén

Egy nap tizenegy ember lógott egy helikopter kötélén, tíz férfi és egy nő.

Mivel a kötélen nem volt elég erős, hogy mind a tizenegy embert megtartsa, úgy döntöttek, hogy egy személynek le kell ugrania, különben mindannyian meghalnak.

Nem tudtak megegyezni, hogy ki legyen az áldozat. Ekkor a nő tartott egy rövid, de nagyon megható beszédet, hogy majd ő feláldozza magát, mivel a nők hozzászórtak ahhoz, hogy a fiaik és férjeik javára lemondjanak mindenről, mindent odaadnak a férfiaknak anélkül, hogy bármit kapnának cserébe.....

Amint befejezte a beszédét, az összes férfi elkezdett tapsolni....

Tanulság: Soha nem szabad alulértékelnünk a nők hatalmát.....

A pohár

- Jean, Miért iszik üres pohárból?

- Nem vagyok szomjas, uram.

A pozitívum

-Nos, a gyerekeről egyetlen pozitív dolgot tudok elmondani.

-Mi az?

-Hát az osztályzatait elnézve biztos vagyok benne, hogy nem szokott puskázni.

A segítség

Egy vastag szemüveget viselő idős néni megszólít egy kis gyereket az utcán:

-Kisfiam, átvezetnél engem az utca másik oldalára?

-Szívesen. Ott tetszik lakni?

-Nem, ott parkol az autóm.

Tudomány

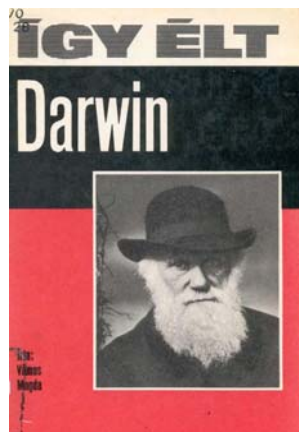
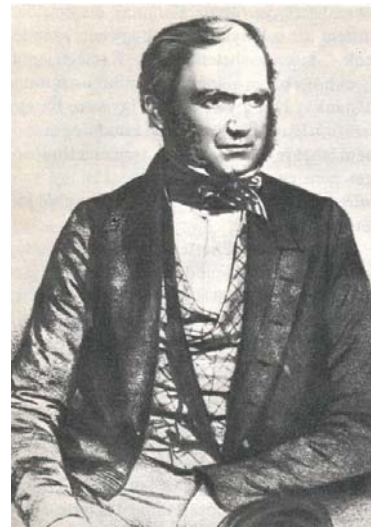
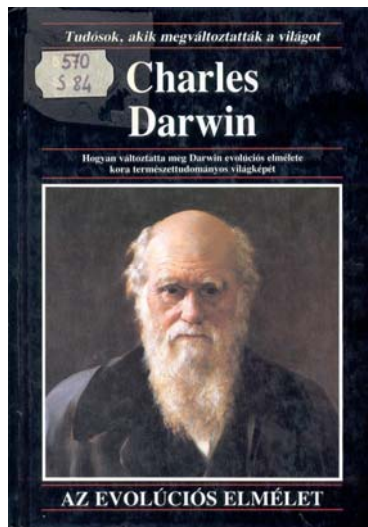
Charles Robert Darwin

Az angol természettudóstól, születése 200. évfordulója alkalmából emlékezünk meg.

Darwin, a modern biológia egyik legjelentősebb alakja, a korszerű származáselmélet megteremtője. Öt évig tartó földkörüli hajóútja során a Baegle fedélzetén bejárta a föld biológiai és őslénytani szempontból érdekes vidékeit. Mindenhol növény, állat és őslénytani

anyagot gyűjtött. Útjáról: Egy természettudós utazása a Föld körül (1839) c. művében számolt be. 1859-ben: A Fajok eredete című művével vált világhírűvé. Művei nemcsak világhírűvé tették, hanem nagy befolyást gyakoroltak a biológiai-tudomány további fejlődésére: a fajok eredetére, fennmaradására, a természetes kiválasztódásukra fejlődésük folyamán, az állatok- és növények változása házasodásuk során, az ember származása és az ivari kiválasztódás, az érzelmek kifejezése az embernél és az állatoknál voltak legfontosabb kutatási területei. Munkásságát leginkább az egyház támadta. Nézeteivel szemben alakult ki az antidarwinizmus, mely során csaknem teljesen elvetették az evolúcióra vonatkozó állításait. Kutatásai eredményeit és elméleteit azóta már sokak kutatási eredményei igazolták. Születése 200. A fajok eredete című könyve megjelenésének 150. éves évfordulóján a világban sok helyen megemlékeznek C.R. Darwinról.

Pásztor Adri

A telitalálat

A 20. század elején történt, hogy az apától iskolás fia megkérdezte csevegésük, közös játszadozásukkor:

- Apu, igaz, hogy a majomtól származunk?

Az apa meglepődött. Nyelt egy nagyot, aztán mégis kivágta a választ:

- Én nem, de Te minden bizonnyal!

Pásztor Lászlóné

A PUSZTÍTÓ PÁRA

Mi még láttuk - nyugtázzák elégedetten az egyiptomi túráról most hazaérkezők. Azt hallották ugyanis – nem Kairóban, hanem Budapesten-, hogy hamarosan bezárnak a piramisok és a királysírok, Egyiptom nem engedi múzeumi közelébe a sok kárt okozó kíváncsit. A hír furcsa mód leginkább szájhagyomány útján terjed. Igaz volna? Aki érti és ismeri a Nílus menti országot, azt mondja: ez képtelenség!

Örök dilemma, hogy a múlt emlékeinek megvédése a fontosabb, vagy az, hogy az újabb és újabb generációk láthassák elődeik alkotásait. Mindkettő? Igen ám, de még a jól nevelt turisták – akik nem lopnak apró piramisköveket és nem fogdossák össze a freskókat – is rombolnak. Mivel? Azzal, hogy levegőt vesznek. Erről pedig egyetlen látogató sem tud lemondani. Lehet, hogy valóban az a megoldás, ha újra lezárják a sírkamrák bejáratát?

„Túlzók azok a hírek, amelyek az egyiptomi műemlékek lezárásáról szólnak. A múltév novemberében jártam kinn, semmiféle nagyobb akadályoztatást nem tapasztaltam és megbízható forrásból azóta sem hallottam ilyesmiről. – mondja Kákósy László, egyiptológus professzor, aki 1983 óta vezeti a magyar régészcsoporthébai ásatásait. – Egyiptom hihetetlenül gazdag látnivalókban, tehát olyan nincs, hogy valaki odautazik és nem láthatja a leghíresebb emlékeket. Sőt, szinte évente újabb és újabb szenzációs leletek kerülnek elő, növelve a látványosságok számát.”

A professzor is látogatóként utazott legutóbb Egyiptomba. Kíváncsi volt azokra az úgy nevezett

aranyműmiákra, amelyet nemrégiben a nyugati sivatagban, a Baharija oázisban, egy óriási római kori temető feltárása közben találtak. A területnek csak kis részét sikerült eddig megismerni, de a kutatók szerint több ezer múmia nyugszik itt. Kákósy professzor azt tapasztalta, hogy a földbe ásott, sziklába vájt sírokban nagyon gondos munka folyik és néhány múmia máris látható a nagyközönség számára.

A másik szenzációs kutatási területnek az Alexandria közeli tenger mélyét tartja: „Az utóbbi időben sokat fejlődött a bűvár régészet és kiderült, hogy a tenger hatalmas kőtömböket, szfinxeket, obeliszkokat, szobrokat rejt ott. Ezek részint a híres világító torony környékén kerültek vízbe, részint a három Alexandria környéki városból származnak. Idővel ezt is láthatják a turisták, néhány lelet már most megtekinthető.”

Kétségtelen, hogy értékes leletek megfelelő klímájú és őrzött múzeumokban vannak a legnagyobb biztonságban. De az ember azért kel útra, mert szeretné a látnivalókat a maguk természetes közegében megnézni. Hiszen semmiféle film vagy fotó nem adja vissza azt az élményt, amit egy piramis közelsége jelent. Egyiptomban is tudják ezt és a műemlékeket igyekeznek láthatóvá tenni. A turizmus a fő bevételi forrásaik egyike. A szakemberek viszont arra is figyelmeztetnek, hogy a turizmus súlyosan veszélyezteti a freskókat, szobrokat, emlékhelyeket.

A Királyok Völgyében pl. a sziklába vájt sírokban naponta több száz ember megfordul, súrolja a szűk folyosók falát, kapaszkodik a lépcsőkön, kevés a levegő és a rengeteg lihegő, szuszogó ember beleheli a teret, rendkívüli mértékben megnő a páratartalom. A falak átnedvesednek, hámlani kezd a vakolat és festék. A nedvesség kedvez a pusztító baktériumok megtelepedésének is. És hiába a figyelmeztetés, hogy ne fényképezzenek vakuval, ne

tapogassák a képeket, sokan nem tudnak ellenállni ennek a kísértésnek sem. Így aztán – bár Egyiptom ne „zár be” – ahol muszáj, ott megpróbálják korlátozni a látogatást.

„Hogy milyen pusztítást okoz a magas páratartalom, arra a legismertebb példa I. Széthi fáraó sírja, amelyik az egyik leggazdagabban dekorált királysír. Tömegek keresték fel. A 80-as években egy sötét alapon narancssárgában ragyogó csillagképekkel díszített gyönyörű mennyezet rész lezuhant a földre és darabokra tört. Szerencsére sikerült helyreállítani, visszahelyezni, de már nem egészen az, mint eredeti állapotában. Hogy a freskókat megvédjük, a sírt le kellett zárni a látogatók elől, de ez nem újdonság, már jó ideje így van”

/ Magyar Képes újság/

TUDOMÁNYOS ÚJDONSÁG

Aleksandra Stanislawska „Rzeczpospolita”

AZ ÉHES AGY ELMEZAVARA

Az Alzheimer kór az agyi vér gyenge keringése és annak nem megfelelő táplálékellátása. Ha megállapítjuk a nem elegendő keringés miatti albumintermelődést, megállítjuk az elmezavar e fajtáját – vélik a kutatók.

Minél gyengébb az agyi vérkeringés, annál kevesebb az agy táplálékellátása. A szőlőcukor és oxigén nem elegendő mennyisége egy láncreakciót kezd el a betegség kibontakozását okozva – bizonyítják amerikai tudósok az Északnyugat Egyetem Orvostani iskolájában Chciagoban. A „Neuron” c. lap publikálja az ilyen kísérleteknek a hatását.

Károsító lemezkék és szövedmények

A leggyakoribb formája az öregkori elmezavarnak az Alzheimer kór. Kb. 24 millió ember szenved ilyen betegségben. Lengyelországban kb. 200 000 ilyen beteg van, de csak 10 %-mértéknél volt a diagnózis helyes.

A WHO, az egészségi világszervezet úgy számítja, hogy 2020 végéig a világon 42 millió ilyen beteg lesz és 2040-ig kb. 81 millió. Ezek a számok mutatják, hogy a betegség okának megtalálása az orvosok számára létszükséglet.

A betegség lefolyása régóta ismert. Közvetlen oka az agyburok artériáiban az öreges lemezkék elnyelődése. Ezek a lemezkék, főleg a viselkedést, emlékezést és beszédet ellenőrző helyeken fordulnak elő.

A betegség második jellemző tünete a tau albumin túlzott felhalmozódása az agy idegláncaiban. Ezek az albuminrostok a neuronok halálához vezető szöveteket hoznak létre.

Milyen kapcsolatban van a szélhűdés az elmezavarral?

A tudósoknak nehéz megállapítani, mi az oka az idegelfajuló változásoknak. 10 évvel ezelőtt Dr. Robert Vassar az Északnyugat Egyetemen Chicago-ban ehhez kapcsolta a BACE1 nevű enzimet, amely az oxigén hiánya miatt aktiválódik. Az enzim ösztönzi az agyat az ellene való védekezésre. Rövid ideig hatásos a védekezés. De aztán felhalmozódnak az öreges lemezkék. Szélhűdés történhet az agyban kevés oxigén miatt. Ez az agyban a véráram hirtelen leállása. A betegség kibontakozása lassú, sok évig tart, melyek alatt a személyek a vérkeringés apró tünetét észlelték. Gyakran a tünetek nem észrevehetőek, de gyengítik a rendszert – magyarázza Dr. Vassar, aki a legújabb kutatásokat vezeti.

Az agyi vérkeringés hosszabb megromlása után egyre több és több lemezke gyűlik össze az artériában az idegek között. Az agy nem kap megfelelő mennyiségű glukozt, amely neki a szükséges energiát szolgáltatja.

Kevesebb cukor, több kockázat

Dr. Vassar bebizonyította, hogy a BACE 1, termelését a szervezetben az (eF2alfa) albumin ösztönzi, melynek káros változását okozza a rossz agyi vérkeringés. Ez azt sugallja, hogy a keringés javítása megelőző védekezés lenne, vagy legalábbis a betegségnek a gyógyítása. A gyakorlatok, a koleszterin csökkentése, a vérnyomás ellenőrzése védelem lehet az Alzheimer-betegséggel szemben. Korai megelőző védekezéssel az emberek megelőzhetik a betegséget.

A legegyszerűbb és ajánlott: a felfogóképesség működtetése a rejtvénykérdések megoldásával, sakkozással és szabad levegőn való mozgással.

A tudósok Dr. Vassar vezetésével megállapították, hogy az eF2alfa albumintermelés megállításával be tudjuk fagyasztani az agyi degeneráció folyamatát és ez válik az első hatásos eszközzé a betegséggel szemben.

A már beteg személyeknél az artériák beszűkülése miatt a gyógyászati eszközökkel tágítva azokat, az elmezavart késleltetni lehet.

Betegség a génekben

Más fontos műveket jelentettek meg a kutatók a Miami Egyetemen a „Amerikan Journal of Human Genetics”-ben. Ők az eddig ismeretlen különbségeket tárták fel az egyes sejtmagszármarékokban /nukleotidok/, kis változásokat a DNA-ban, melyek 50 % mértékben felelősek az Alzheimer betegség kialakulásában. Egyikük a D-vitamin kódolt receptorú génnél található. Ez kötődik az emlékezés állapotához.

Ez a felfedezés segítheti a mostanáig nem gyógyítható betegség jobb megértését.

(Aleksandra Stanislawska – Rzeczpospolita cikkét Danuta Kowalska eszperantóbyelvű fordításából

magyarra nyelvre fordította a POLA ESPERANTISTO „2009. 1. számából:

Pásztor Adri

József Attila FÁK

Puha szántások esővert, leves
gerezdjei között
csüggedten várják a fák a sebes,
apadt mellű ködöt.

Sárga levelük lefele konyul,
törzsük vizes, ragyog.
Kisírtan állnak - gyorsan alkonyul
s e fák magányosok.

Még gallyas, vágatlan, sudár alak
mind: hántatlan dorong.
Fényes gyümölcsük helyén hallgatag,
zömök varjú borong.

Görcsösen fogja ijedt gyökerük
az elmálló talajt.
Nedvük sebesen kering, tüdejük
még zörren, még sohajt.

Rügyre gondolnak mormolva e fák.
S a tág ég tiszta, nagy -
reggel az erkölcs hűvös, kék vasát
megvillantja a fagy.

Küldő: Ballán Mária

Nyelv Nyelvi hírek a világból

2009. április

MI LETT A SZAVAZATOK SORSA?

E nyelvi tájékoztató februári számában három hír volt az eszperantóról (is) szóló szavazásokról. Mi volt a folytatás? Van-e eredménye a szavazásoknak?

Javaslatok USA-beli változásokra

Az első hír szerint amerikai honlapon arra a javaslatra lehetett szavazni, hogy „**Vezessék be az iskolákban az eszperantót idegen nyelvként, hogy az amerikai gyermekek sikeresebbek legyenek**”. Ez a javaslat a **Change.org** szervezet honlapján a változtatást szorgalmazó javaslatok sorában a szavazatok száma alapján a 25. lett. Az első 10 javaslatot a szervezők továbbították az új amerikai kormánynak, egyúttal ígérték, hogy a következő 25 javaslat sorsát, megvalósíthatóságát figyelemmel fogják kísérni.

A szervezők állták szavukat, így az eszperantóról szóló javaslatot továbbra is lehet véleményezni, megvalósítására ötleteket adni stb.

A témához kapcsolódóknak lehetőségük van blog létesítésére, s azon részletesebben érvelni. Van például olyan közreműködő, aki naponta 10 eszperantó szót ismertet meg stb. A folyamatnak így tehát még nincs vége.

Európai Állampolgári Konzultáció

nevet adta az Európai Parlament egy internetes több szakaszból álló programnak. „**Szóljon hozzá és ossza meg velünk az EU szociális és gazdasági jövőjéről alkotott elképzeléseit!**” – felszólítás biztatta az állampolgárokat javaslatok tételére és véleményezésére. Minden tagállamban honlapot létesítettek erre a célra. A javaslattételi időszak lezárultával tagállamonként 50-100 véletlenül kiválasztott állampolgárnak kellett a javaslatokat megvitatni és a vita eredményét 10-10 pontban (ajánlásként) megfogalmazni.

Már a konzultáció februári ismertetésénél kétségeket fogalmaztunk meg: „**Sok a kérdőjel: kik fogják »véletlenszerűen« kiválasztani azt az 50 magyart, illetve 1500 uniós**

javasolta: „...legyen vizsgálat tárgya egy közös mesterséges nyelv, például az eszperantó, Európai Unióban történő bevezetésének lehetősége és hasznosság”. Ljudmila Novak tisztában volt azzal, hogy módosító javaslatai elfogadásának kicsi az esélye, de fontosnak tartotta a figyelem ráirányítását erre a kommunikáció feltételeit javító lehetőségre. Módosító javaslatait az EP Kulturális és Oktatási Bizottsága nem támogatta. (Egy jelen levő megfigyelő szerint a szavazás kurtán-furcsán, a szavazatok megszámlálása nélkül esett meg.)

***

Europa–Demokratie–Esperanto (EDE)

néven németországi és franciaországi politikai mozgalom
az európai parlamenti választáson

Az Europa–Demokrácia–Eszperantó (EDE) nevű politikai mozgalom Franciaországban keletkezett az eszperantó társadalmi hasznosítáának politikai eszközökkel történő támogatására. A 2004. évi európai parlamenti választáson visznylag sikeresen szerepelt Franciaországban. Az idei évben a mozgalom németországi szekciója is résztvevője az európai parlamenti választásoknak.

„A német választási bizottság április 10-i döntése alapján az »Europa–Demokratie–Esperanto (EDE)« politikai mozgalom német szekciója is jogosult résztvenni Németországban a 2009. évi európai parlamenti választáson. A 10 jelöltet tartalmazó lista első helyén dr. Reinhard Selten közgazdasági Nobel-díjas professzor áll.

Az EDE listát állít Franciaország minden régiójában, így kb. 108 millió európainak (64 milliónak Németországban és 44 milliónak Franciaországban) adott lesz a lehetőség, hogy szavazatával támogassa az eszperantó terjesztését” – írja tájékoztatójában Ulrich Matthias német eszperantista –. „Németországban összességében 32 párt és politikai egyesület vesz részt a választáson, több, mint korábban bármikor. Az újságírók már most hangot adnak annak a véleménynek, hogy ez a bőség a nagy pártokat ösztönözni fogja az új politikai mozgalmak nézeteinek elfogadására. Ezért az EDE azt reméli, hogy az alapnézete, a megértés jobbítása az eszperantóval, ezzel a nyelvi egyenlőség és a demokrácia előbbre vitele európai szinten, új impulzusokat fog kapni.”

- AUF - Partei für Arbeit, Umwelt und Familie, Christen für Deutschland
- AUF –
- DEUTSCHE VOLKSUNION – DVU –
- DIE GRAUEN – Generationspartei – DIE GRAUEN –
- Die Violetten, für spirituelle Politik – DIE VIOLETTEN –
- **Europa-Demokratie-Esperanto – EDE –**
- Freie Bürger-Initiative – FBI –
FÜR VOLKSENTSCHEIDE (Wählergemeinschaft),
Gerechtigkeit braucht Bürgerrechte - Wir danken für Ihr
Vertrauen!

Az úttörő Triballat cégcsoport

Olivier Clanchin, a francia Triballat cégcsoport elnöke a kereskedés nyelvén akarja tenni az eszperantót. Csapatával a tervet most kísérletezi ki – adta hírül cikkében a *Le Journal des*

Entreprises. A Noyal-sur-Vilaine városi Triballat cégcsoport vezetője az év elején megvásárolt egy kis olasz vállalatot. Ám tudott dolog, hogy ilyen esetben a legnehezebb feladat a „hegedük összehangolása”, vagyis a harmonikus együttműködés megvalósítása eltérő kultúrájú szervezetek között. Mert az angol nyelv használata nem annyira nyilvánvaló a franciák és az olaszok számára, Olivier Clanchin merész ötlettel állt elő: alkalmazottai közül néhányan az olasz leányvállalattal eszperantó nyelven kommunikálnak. Ez, valószínűleg, újdonságot jelent Franciaországban.

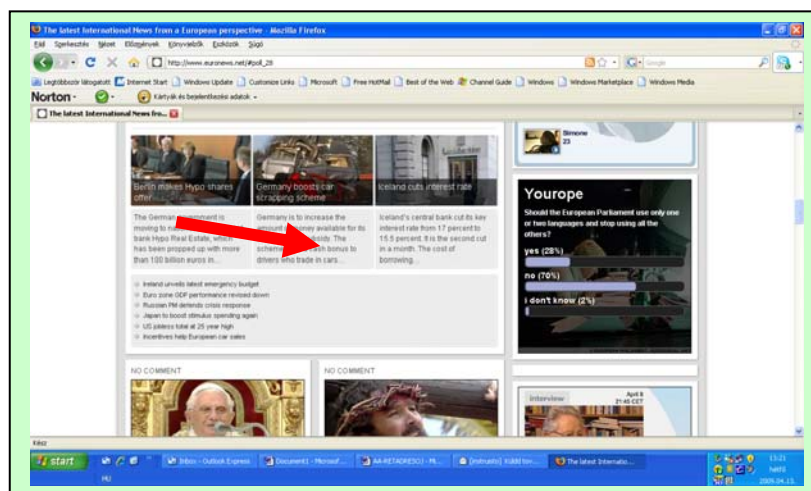
A breton ipari vezető társult Daniel Jouan kommunikátorral (Rennes város), Jean-Marc Léveque vállalati fejlesztési felelőssel (Triballat cégcsoport) és Philippe Bérizzivel, aki a LinguaForce fordítóügynökség vezetője (Rennes) az „Enterprise Esperanto” társaság létrehozására. A szándék: villámtréninggel felkészítést adni a breton és az olasz munkacsoportoknak, hogy megtanulják az egyetemes „szakmai” nyelvet – vázolta Philippe Bérizzi, aki már húsz éve használja az eszperantót.

A tréning három francia és három olasz számára kétszer öt napig tart, az egyik Franciaországban, a második Olaszországban lesz. A tréning célja az, hogy tudjanak egymással beszélni, bemutatkozni, találkozókat szervezni és együtt dolgozni. A villámtréninget Philippe Bérizzi dolgozta ki, és jó eredménnyel ki is próbálta. A felkészítés tanulónként és naponként 200 euróba kerül.

Ezzel a kísérlettel a kezdeményezők igazolni akarják, hogy vállalatokon belül nemzetközi csoportokat létrehozva – hála az eszperantónak – a kommunikáció jobban megoldható, mint az angol nyelvel.

Támadási kísérlet az Európai Parlament soknyelvűsége ellen?

Szavazási lehetőség a www.euronews.net honlapon

A nyelvi híreket összeállította: Gados László

Egy kevés a Nyelvi hírek szerzőjéről

Gados László,

Budapesten született, 1932. június 27-én.

gadosl@t-online.hu

<http://vilagnyelv.tripod.com>

Foglalkozás/szakképzettségek: nyugdíjas térképész tiszt, okl. földmérőmérnök.

Mióta foglalkozik az eszperantóval: (1946-47), 1989-

Eszperantó nyelvvizsgálói: felsőfokú állami nyelvvizsga (1989), MESZ felsőfokú C-tanfolyam és vizsga, oktatói szak (1992)

Mely eszperantó szervezeteknek tagja: MESZ (1989-); ILEI (1991-); UEA (1991-)

Eszperantó tevékenysége (oktatást kivéve): 1995-től tájékoztató tevékenység az EU nyelvi helyzetéről és az eszp. lehetséges szerepéről az európai nyelvi gondok megoldásában:

- Az Európai Unió és a nyelvi kérdés c. kiadvány szerkesztésében munkatárs (1995-2004);
- Az egyesülő Európában társalogjunk vagy dadogjunk? (könyv, 1996);
- Egyenes beszéd nyelvügyben (könyv, 2000);
- Brilu cxiu lingvo samrajte! és magyar változata: Virágozzék minden nyelv! (brosúra, 2001);
- A sokféleség közös nyelve (könyv, 2006);
- A nyelvhasználat az egész társadalom ügye (cikk, Világgazdaság, 1997);
- Differenciáltabb és egyértelműbb nyelvpolitika szükségességéről (cikk, Gazdaság és Társadalom, 1998);
- Az eszperantó nyelvi mentőöv Európának (cikk, Ezredforduló, 2001/2)
- Még egyszer az Európai Unió nyelvéről (válaszcikk, Édes Anyanyelvünk, 2002/3)
- Az Európai Uniónak korszerű nyelvpolitikára lenne szüksége (In: A magyar nyelvi kultúra jelene és jövője II. [Szerk.: Balázs Géza], 2004);
- A nyelvpolitika és a közös közvetítő nyelv kérdése az Európai Unióban (Díjazott pályázati tanulmány. Részben megjelent az NKÖM Az Európai Unió és a nyelvek c. kiadványában, 2004)
- Párbeszédhiányok az EU-ban (cikk, Európa-Párbeszéd, 2006);
- „...úgyis el fog tűnni ez a nyelv”? (cikk, Édes Anyanyelvünk, 2007. febr.);
- Előadások: Nagykanizsa (1999); Tatbánya (1999, 2000); Zalaegerszeg (1999, 2003); Békéscsaba (2001); Budapest (IV. Kárpát-medencei Keresztkötődések Konferencia, 2004); Budapest (Budapesti Magyar-Római Baráti Társaság, 2007);
- Nyelvpolitikai kérdésekben kormányzati és EU-intézmények megkeresése.

Oktatási tevékenység: 1991 és 1995 között unokák tanítása a nyelvre, felkészítésük szavalóversenyekre és rádiós szereplésre; az egyikük felkészítése felsőfokú nyelvvizsgára.

- 2005-től évi 3-4 alkalommal tájékoztató összeállítás Nyelvi hírek címmel.

- Kinek mi ésszerű (cikk, Édes Anyanyelvünk 2007. december)

- Előadás Dunaújvárosban (2007 december).
-

(Gados Lászlótól kapott információk alapján Pásztor Lászlóné)

*Szebb jövőt és sok boldogságot kívánok mindenkinek Szőke István Atilla verseivel.

Szeretettel: Ballán Mária

Szőke István Atilla

A magyar tölgy

A Pilisnek tetején öreg tölgy bólogat,

göcsörtös ágai tartják a lombokat,
néha eső, néha szél veri,
szenvedése emberi.

Kérgébe árkokat vésett a kora,
vén vészek ereje, évszakok ostora,
mégis fennkölt fény csillan levél-szemén,
élteti őt a remény.

Mert ez a tölgy a világnak fája,
Napfény-keresztet tart lomb-koronája,
időzhetnek rajta "vándormadarak",
ez a fa örökre magyar marad.

Szőke István Atila **Földed illata, földed szaga**

Akkor érted meg nagyapád igazát,
ha érzed a föld szagát, illatát,
a földnek, melybe búzamagot ő vetett
s ha szárba szökkent nevetett.

ha táncolt, hajladozott nézte azt,
mert ember volt Ő, magyar paraszt,
'ki értette a fájón bűgő szeleket,
a fába vésett, karcolt igaz jeleket,

'ki az állatokhoz is szeretettel beszélt,
kerülte okosan a "szembeszélt",
s megbecsülte a szent rögöt,
az anyait, a zsírosat, az örököt

s mikor otthon kenyér sült,
kezet mosott s az asztalhoz ült
és érezte a sülő kenyér illatát
s Ő is megértette nagyapja szavát,

mert a vér nem válik vízzé,
csak cselekedjél, bízzál s higgyél,
mert vannak még nagyapák,
'kiknek nem roppanthatták derekát,

'kik a múltat őrzik, ott legbelül,
csak hallgasd őket, csöndben-emberül
s mikor lelked a beszédben elmerül
s a múlt szava halkán rád terül,

akkor vidd tovább a hírt, a tudást
s ne csak nézzed, de lásd,
érezd és tedd és akard,
mert lehet a kezekben kantár, kasza, kard,

ekevas, pálca vagy sercegő toll
s lehetsz bárhol és bármikor,
jussodat 'mit kaptál, ne feledd,
óvd, mint lelkedet, létedet, lélegzetedet,

mert nélküle élni száanalom,
sajgó keresés, torzult vágy, kudarc-halom
s csak fénye-vesztett utakat látsz
s lassan mindegy már, hogy kivel hálsz,

múltad, jelened, jövőd elveszett,
vakon botorkálsz...élvezed?
ezért vigyázz mindig az ősi szóra,
a mindent-óvó tanítóra

és legyen benned méltóság,
büszkeség, tartás, jóság,
mint őseidben egykoron,
mely átívelt korokon s határokon

és te is veted majd a magot
és nézed a messze-szemű csillagot,
az égen ragyogó csodát,
amely millió érzést fon át

s ha fentről meghallod nagyapád szavát,
te is örökre érezni fogod földed illatát, földed szagát.
És Ember maradsz...

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI HÍR

Pásztor László, Pásztor Lászlóné H-3530. Miskolc, Arany János u. 35. 4/2.

Tel.: + 36 70 206 1739

Tel.: + 36 70 570 8895

Tel.: +36 46 738 982

E-Mail: pasztorlaszlo.adri@hdsnet.hu

Weblap: <http://kiralylajos.extra.hu>